

Konst åt alla

En handledning om hur barn och unga
kan ta del av konst på ett aktivt sätt

Riksorganisationen Folkets Hus och Parker
Paula Hoffmann
Box 17194
104 62 Stockholm
Tel 08-452 25 31
E-post: paula.hoffmann@fhp.nu
Webb: www.fhp.nu

Riksföreningen Våra Gårdar
Anton Hjærtmyr
Box12825
112 97 Stockholm
Tel 08-672 61 55
Anton.hjartmyr@varagardar.se
Webb: www.varagardar.se

Bygdegårdarnas Riksförbund
Stefan Löfgren
105 33 Stockholm
Tel 070-347 43 86
stefan@bygdegardarna.se
www.bygdegardarna.se

KONST ÅT ALLA i sociala medier: Facebook, Twitter

www.konstatalla.nu

© Folkets Hus och Parker, Våra Gårdar och Bygdegårdarnas Riksförbund

Konst åt alla

En handledning om hur barn och unga kan ta del av konst på ett aktivt sätt

Ta tillfället i akt och besök utställningen Konst åt alla. Ge barn och unga möjlighet att uppleva måleri, grafik, skulptur och andra konstverk skapade av konstnärer verksamma i regionen. Handledningen vänder sig till pedagoger och andra vuxna och är tänkt att fungera som ett verktyg för att göra barn och unga till aktiva deltagare under besöket.

Varför ett besök på utställningen Konst åt alla?

Många barn och unga har aldrig varit på ett konstmuseum eller i en konsthall. Ett besök på utställningen Konst åt alla är därför ett smidigt sätt att närma sig bildkonsten. Tillgänglighet är viktigt för att var och en ska våga ta del av konst och bli bekant med den. Tänk på att upplevelsen börjar redan innan besöket. Skapa positiva förväntningar; konst är inte svårt utan kan tvärtom vara lustfyllt, roligt och spännande.

Hur kan barn och unga ta del av konst på ett aktivt sätt?

Se på konst som kommunikation. Då uppstår en kulturell demokrati där alla kan vara delaktiga på lika villkor. Det betyder att konsten eller kulturen finns överallt och visas på det sätt som människor uttrycker sig. Alla kan vara aktiva meningsskapare och deltagare i kreativa processer istället för mottagare av fakta. Berätta inte för barnen och ungdomarna om verken de ser, utan låt dem berätta vad de ser och upplever istället. Alla kommer att tyda verken på sina egna sätt vilket gör att tolkningar och betydelser skapas i samtalen och konstverken blir del i en kommunikation. Det finns ingen rätt tolkning, alla tolkningar är lika bra.¹

Hur genomförs ett aktivt samtal om konst?

Nedanstående är några förslag på hur barn och unga kan bli aktiva meningsskapare när de besöker utställningen Konst åt alla.

Favoritverket

Ge alla barn en papperslapp som de kan skriva sitt namn på. Sedan får de gå runt i utställningen och lägga sin lapp framför det verk de tycker bäst om. Samla alla barn framför varje utvalt verk och låt först det barn som valt verket berätta varför det är deras favorit. Låt sedan de övriga barnen berätta om sina tankar och upplevelser av verket. Håll igång samtalet med frågor till barnen om det går trögt i början.

1. För den som vill läsa mer om hur barn och unga kan ta del av och aktivt bidra till att skapa kultur rekommenderas boken *Konst och pedagogik* från Gävle Konstcentrum, ISBN 978-91-976922-9.

Rolig, spännande eller kanske konstig?

Dela in barnen i grupper med max fyra till fem barn i varje. Ge varje grupp en lapp där de står ett adjektiv – t ex rolig, spännande, konstig, sorglig eller läskig. Låt grupperna gå runt i utställningen och hitta det verk som de upplever passar bäst till ordet på lappen. Varje grupp får sedan berätta för de andra varför de valt just det verket. Kanske är det samma verk som blir både rolig och konstig.

Vad hände sedan? – hitta på en fortsättning

Låt barnen gå runt och titta på utställningen. Varje barn eller en grupp väljer ett verk som de sedan får hitta på en kort fortsättning till. Låt barnen berätta fortsättningen och kanske skriva ned den efter besöket.

Använd kroppen – spela upp en scen

Kanske finns det något verk i utställningen som går att gestalta med den egna kroppen. Hur ser figurerna på någon av målningarna ut? Vilka miner har figurerna som är avbildade i de olika verken? Låt barnen improvisera och ge uttryck för olika känslor som de upplever när de tar del av verken. Finns det ett motiv i något av verken som det går att spela upp en liten scen kring?

Nedanstående förslag passar bättre för lite äldre barn och ungdomar.

Känslor och tankar

Ge alla ungdomar några papperslappar och en penna. Låt dem gå runt i utställningen och titta. De tankar och känslor som uppstår när de ser utställningen skriver de ned i form av ett ord på varje lapp. Samla alla ungdomar och lägg ut lapparna på golvet. Lägg liknande ord bredvid varandra. Samtala om utställningen med hjälp av de ord som ungdomarna skrivit på lapparna.

Skriva dikt eller berättelse

Låt alla ungdomar välja ett konstverk som de sedan får skriva en dikt eller en kort berättelse om. Låt dem läsa upp dikterna och samtala om vad de skrivit.

Bildanalys

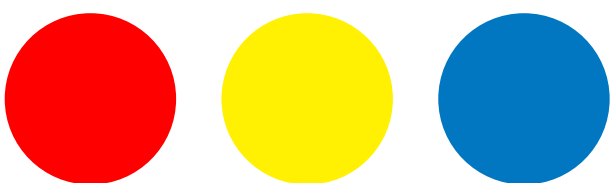
Om utställningen innehåller något verk med figurativt motiv kan ungdomarna göra en gemensam bildanalys. Samtala kring motivet (vad visas i bilden), hur motivet är skildrat (nära eller från avstånd, uppifrån eller från sidan osv), storleksförhållanden mellan det som är återgivet i bilden, fantasibild eller avbildning av något som finns i verkligheten, vilka känslor väcker bilden osv. Samtala även om vilka färger som finns med i verket. Färger både symboliserar och anses väcka känslor. Rött kan stå för passion och kärlek medan mörkrött kan symbolisera ilska och hat. Grönt förknippas med harmoni och symboliserar dessutom naturen. Blått associeras ofta med stillhet och lugn men kan även stå för egenskaper som makt. En blåblodig person symboliserar en kunglig eller en adlig person. Gult anses av ibland representera oro men associeras också till solen.

Skapande verksamhet

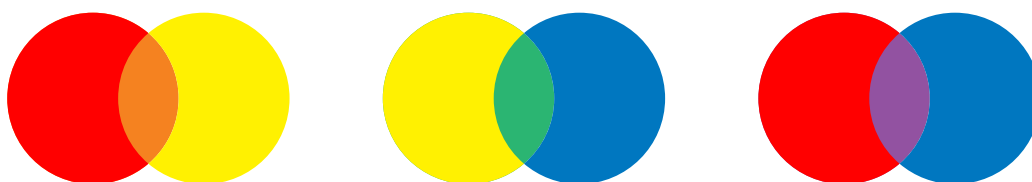
Att upptäcka hur färger blir till

Ett sätt att låta barnen arbeta vidare med sina upplevelser av utställningen är att låta dem skapa själva. Att upptäcka hur olika färger uppstår när de blandas med andra färger kan vara spännande för de barn som inte känner till det sedan tidigare. Att ta hjälp av ett färghjul gör det enklare att förklara. Arbeta med stora vita papper, penslar, vatten och färgpuckar i grundfärgerna rött, gult och blått samt de okulörta färgerna vitt och svart. Låt barnen blanda och se vad som händer.

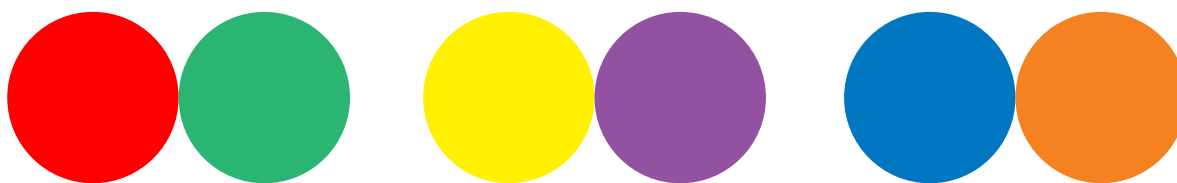
Rött, gult och blått är **grundfärger**. Genom att blanda dessa färger på olika sätt går det att få fram alla andra färger.

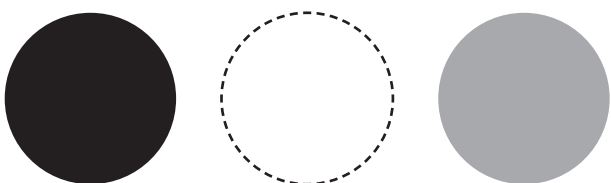
Blandfärger får man genom att blanda två grundfärger. Rött och gult blir orange. Gult och blått blir grönt. Rött och blått blir violett.

En **komplementfärg** är en färgs "motsatsfärg". Om man blandar de två färgerna med varandra så blir det grått. Målar man istället de båda färgerna intill varandra uppstår maximal kontrast. Rött och grönt, gult och lila och blått och orange är komplement- eller motsatsfärger till varandra.

Svart, vitt och grått kallas **okulörta färger**. Svart och vitt blandas ofta med andra färger för att göra dem mörkare eller ljusare.

Skapa med inspiration från ett utvalt verk i utställningen

Välj tillsammans ut ett verk i utställningen som ni samtalar om. Om möjligt, ta en bild på verket som alla kan titta på även sedan ni lämnat utställningen. Låt alla barn skapa en egen bild med inspiration från det valda verket.

Testa olika tekniker

Låt barnen pröva att skapa i olika tekniker som till exempel blyertsteckning, akvarellmålning eller potatistryck. Gör skulpturer av skräp, använd förslagsvis tomma förpackningar, trasiga leksaker, pappersrullar och snörstumpar. Ett annat enkelt och roligt sätt att skapa är att göra collage genom att klippa bilder ur olika tidningar. Arbeta gärna efter ett tema till exempel "djur som ingen tidigare har sett" eller "framtidens hus".

Gör en egen utställning och bjud in till vernissage

Låt alla barn skapa ett eget verk, ge bilderna en titel och häng dem sedan som en utställning. Skriv en lista över verken och gör vernissagekort som barnen får dela ut. Ordna en vernissage, håll ett kort invigningstal, klipp ett band och bjud på något att dricka. Låt besökarna gå runt och ta del av verken och låt barnen berätta vad de har skapat.

Ordlista

Konst kan ta sig många olika former och uttryck. Det kan till exempel vara ett landskap målat i olja på duk, en skulptur i marmor eller en animation i form av ett videoverk. Vissa konstverk är gjorda i beständiga material medan andra är tänkta att bara finnas en kortare stund, kanske så länge som utställningen där det visas pågår. Inom konsten används en rad termer och begrepp som inte är viktiga för att kunna ta del av konsten men som kan vara kul att känna till.

Oljemåleri: den traditionellt vanligaste tekniken för måleri på duk och pannå – i dag ofta ersatt av akrylteknik.

Akvarell: målning med vattenlöslig färg, oftast på papper.

Collage: ett konstverk som består av pappers- eller tygbitar, tidningsfragment, fjädrar eller dylikt, klistrade på en målad eller omålad yta. Collage avser även själva tekniken.

Teckning: bild utförd med krita, penna eller dylikt, vanligen i en färg och på underlag av papper.

Grafik: gemensam benämning på olika metoder av mångfaldigande genom tryckning där formen eller underlaget framställts genom konstnärligt skapande.

Skulptur: bildkonstverk i tre dimensioner. En skulptur kan vara huggen, i till exempel sten eller trä, eller gjuten i till exempel metall eller plastmaterial.

Videokonst: samlingsnamn för konst som utgörs av rörliga bilder. Termen uppstod under 1960-talet då portabel videoutrustning blev tillgänglig och möjliggjorde videoupptagningar på kassetter. Idag skapas den rörliga bildkonsten digitalt men namnet lever kvar. Videokonst visades ursprungligen på monitorer men idag är det mer vanligt att den projiceras.

Installation: konst där konstnären medvetet inkluderar rummet eller platsen och betraktaren i konstverket. En installation skapas ofta speciellt för ett utställningstillfälle och kan till exempel bestå av olika objekt, ljud, video eller textil.

Performance: verk som framförs live inför publik kan till exempel vara dans, poesi, måleri eller musik.

Foto: bild framställd genom fotografi. En del konstnärer arbetar med fotomontage vilket är bildkompositioner uppbyggda av olika fotografier eller delar av fotografier.

Figurativ: ett motiv med igenkännliga fysiska former, gestalter och dylikt. Det figurativa motivet kan vara skildrat på ett realistiskt sätt eller i form av abstraktioner eller dekorativa mönster.

Non figurativ: ett motiv som inte svarar mot några former eller föremål som finns i verkligheten. Motivet är inte en abstraktion av verkligheten utan en komposition av former och färger.

Abstrakt: synonym till non-figurativ eller icke-föreställande. Termen ifrågasätts av konstnärer eftersom den förknippas med abstraktion. Många förespråkar istället termen konkret då de anser att konstverket är resultatet av ett konkretiseringsarbete, det vill säga en nyskapad verklighet.

Monokrom: en enfärgad bild utförd med en färg i olika valörer.

Pannå: Istället för att måla på duk målar konstnärer ibland på pannå som kan vara gjord av till exempel trä, masonit eller papp.

K O N S T Å T A L L A

Konst åt alla skapar nya platser för utställningar, köper in samtida konst av yrkesverksamma konstnärer och deponerar konst i tusentals allmänna samlingslokaler. Konst åt alla är Riksorganisationen Folkets Hus och Parkers, Bydegårdarnas Riksförbunds och Riksföreningen Våra Gårdars gemensamma verksamhet för människors rätt till konst där de bor.

Konst åt alla finansieras genom ett statligt stöd av Kulturrådet.

KULTURRÅDET

www.konståtalla.nu